

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับคุณภาพการศึกษาและปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษา ของนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 346 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ความรู้เดิมแผนกธรรมก่อนเข้าศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระยะเวลาในการบรรพชา/อุปสมบท สถานะภาพทางครอบครัว รายได้ที่ได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง ตอนที่ 2 คุณภาพการศึกษาของนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย คุณภาพทางด้านพุทธิพิสัย คุณภาพทางด้านทักษะกระบวนการ คุณภาพทางด้านจิตพิสัย ตอนที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง 8 กลุ่มสาระ ประกอบด้วย กลุ่มสาระภาษาไทย กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระสุขศึกษา กลุ่มสาระศิลปะ กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ

วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติพื้นฐานได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way-ANOVA) จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. นักเรียนก่อนเข้าศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ส่วนใหญ่ 'ไม่มี' ความรู้เดิมแผนกธรรม มากที่สุดคือ ร้อยละ 64.50 นักเรียนส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการบรรพชา/อุปสมบท ต่ำกว่า 3 ปี มากที่สุด ร้อยละ 49.70 นักเรียนส่วนใหญ่มีสถานภาพทางครอบครัว บิดามารดาอยู่ด้วยกัน มากที่สุด คือร้อยละ 62.10 และนักเรียนส่วนใหญ่ 'ไม่มี' รายได้ที่ได้รับการสนับสนุน

จากผู้ปกครอง มากที่สุด คือ ร้อยละ 47.40

2. นักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ มีคุณภาพด้านพุทธิพิสัย อยู่ในระดับปานกลาง มีคุณภาพด้านทักษะกระบวนการ และด้านจิตพิสัย อยู่ในระดับมาก

3. นักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ มีคุณภาพทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง 8 กลุ่มสาระ อยู่ในระดับปานกลาง

4. ความรู้เดิมแผนกธรรมก่อนเข้าศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระยะเวลาในการบรรพชา/อุปสมบท สถานะภาพทางครอบครัว รายได้ที่ได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง เฉลี่ย/เดือน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ทำให้ทราบคุณภาพการศึกษาของนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ มีประเด็นหลักที่สำคัญควรนำมาพิจารณาดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการศึกษาของนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ คุณภาพทางด้านพุทธิพิสัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีความเห็นที่สอดคล้องกับ กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ได้วิเคราะห์จุดอ่อนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่เห็นว่าในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานั้น กระบวนการเรียนการสอนมีมาตรฐานต่ำ เพราะขาดสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ครูคนเดียวสอนหลายวิชา ไม่มีความหลากหลายในแง่ของวิชาการ ครูขาดเทคนิคการสอนที่ทันสมัย และเน้นการสอนแบบท่องจำ ผู้เรียนมาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจนและขาดโอกาสทางการศึกษา ผู้เรียนมีความแตกต่างทางสติปัญญา เนื่องจากไม่มีการสอบคัดเลือกผู้เข้าเรียน รับทุกคนที่สมัครเข้าเรียน ขาดสื่อวัตกรรมการเรียนการสอนที่ทันสมัย (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2548 : 19-22) ทำให้มีผลต่อคุณภาพทางด้านพุทธิพิสัยของนักเรียนยังออกมาไม่เป็นที่น่าพอใจ ซึ่งกองพุทธศาสนศึกษา ก็น่าจะทราบและตระหนักถึงความจริงในข้อนี้ดี จึงทำให้มียุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพทางด้านนี้ออกมา ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนา คือ พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ ที่มีเป้าประสงค์ให้โรงเรียนมีหลักสูตรที่ได้มาตรฐานสอดคล้องกับสถานการณ์ที่แปรเปลี่ยน ตามขนบธรรมเนียม ประเพณี วิถีชุมชนของชาติและท้องถิ่น มีกระบวนการ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างมีคุณภาพ โดยมีกลยุทธ์ คือ ส่งเสริมและสนับสนุนให้

โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษา ส่งเสริมการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ให้มีคุณภาพส่งเสริม การพัฒนาการวัดและประเมินผล (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2548 : 23-26) ซึ่งก็สอดคล้อง กับงานวิจัยของ ประหยัด เกษม (2546) ที่พบว่าโรงเรียนวัดสระเรียงได้มีการจัดการเรียนการสอน เชิงบูรณาการของพระสงฆ์ในวัด หรือครูการใช้นวัตกรรมและพัฒนาสื่อเพื่อการเรียนการสอน การ พัฒนาหลักสูตรการสอนเชิงบูรณา การจัดหลักสูตรทั้งสายสามัญ และนักธรรมบาลีควบคู่กันไป และ เป็นภาคบังคับทั้งสองสาย เน้นการสร้างบรรยากาศเป็นการผสมผสานที่กลมกลืนผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา วัดสระเรียงส่งเสริมคนเก่ง คนดี มีมอบทุนการศึกษา เกือบทุกกระบวนการตั้งแต่ทุนผู้สอบได้คะแนนสูงสุดในแต่ละรายวิชาไปไปจนถึงทุนคะแนนรวม สนับสนุนนักเรียนเก่งที่มีความมุ่งมั่นจะศึกษา ในระดับสูงขึ้นไป ในด้านที่เป็นคุณภาพทางด้านพุทธิ พิสัยนี้ จากการพิจารณารายชื่อจะพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือนักเรียนมีแนวทางในการตัดสินใจ อนาคตด้วยตนเอง รองลงมาคือ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี จะเห็นได้ว่า นักเรียนใน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์นั้น มีคุณภาพในข้อนี้ดีพอสมควร ซึ่งก็สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงจันทร์ อ้นอาจ (2547) ที่พบว่า นักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจ ภายในตนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจภายนอกตน นักเรียน ความเชื่อ อำนาจภายในตนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตมี ความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จะเห็นได้ว่าทั้งหมดที่กล่าวมานี้ เป็นข้อดี และ ข้อด้อยของนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา คือ ในด้านของกระบวนการจัดการ เรียนการสอนนั้นยังเป็นจุดอ่อน แต่ในด้านตัวนักเรียนเองแล้วถือนักเรียนมีจุดแข็งในตัวเอง จึงยังที่ จะพอทำให้คุณภาพทางด้านนี้ของนักเรียนใน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาอยู่ในระดับ ปานกลางในภาพรวมได้

2. จากผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการศึกษาของนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ คุณภาพทางด้านทักษะกระบวนการ มีค่าเฉลี่ยออกมาอยู่ในระดับมาก ซึ่งก็น่าจะเป็นผลของยุทธศาสตร์การพัฒนาทางด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ที่กองพุทธ ศาสนศึกษา ต้องการให้ ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดี ของครอบครัว ชุมชน สังคม และปฏิบัติตนตามระบอบประชาธิปไตย ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่เห็นแก่ ประโยชน์ส่วนรวม อนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมมีความสามารถในการวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มี วิจารณ์ญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มีทักษะในการการ แสวงหาความรู้ ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เห็นคุณค่าและภูมิใจในภูมิ

ปัญญาไทย รู้จักตนเอง พึ่งตนเองได้มีบุคลิกภาพที่ดี มีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และเจตคติที่ดี มีสุนทรีย์ สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี และการเคลื่อนไหว การออก กำลังกายที่เหมาะสมกับสมณสาธูป ปลอดภัยจากสิ่งเสพติดให้โทษ และสิ่งมอมเมา มีสุนทรีย์ภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา ในการวิเคราะห์ วิพากษ์ วิวิจารณ์ เห็นคุณค่า ถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึก ความคิดต่อคนตรีอย่างอิสระอย่างเหมาะสมกับ สมณสาธูป (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. 2548 : 23-26) และจากการพิจารณารายข้อพบว่าในด้านนี้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนมากที่สุดคือ นักเรียนมีความเคารพต่อ ผู้อาวุโส และให้เกียรติผู้อื่น รองลงมาคือ นักเรียนมีความสนใจ ในกิจกรรมด้านกีฬานันทนาการ ซึ่งลักษณะนี้ก็เป็นไปตามนัยการปฏิบัติของพระพุทธศาสนา ที่ยกย่อง ท่านผู้เข้ามาบวชในธรรมวินัยนี้ก่อน เป็นการให้เคารพผู้อาวุโส และให้เกียรติผู้อื่น

3. จากผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการศึกษาของนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ คุณภาพทางด้านจิตพิสัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประเด็นสำคัญในด้านนี้กล่าวถึง คุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับ อารมณ์ หรือความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความคิด ความเชื่อ ซึ่งเน้นให้ผู้เรียนมีพัฒนาการ ด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดี สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข สอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ เพื่อการพัฒนาของ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาของกองพุทธศาสนศึกษาที่ว่า การจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษานั้นเป็นจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่พระภิกษุ สามเณร และ พุทธศาสนิกชนเพื่อความมั่นคงแห่งรัฐและพระพุทธศาสนา ที่มีเป้าประสงค์ คือพระภิกษุ สามเณร และพุทธศาสนิกชนผู้ด้อยโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้มาตรฐาน ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถมีคุณธรรมและจริยธรรมอันพึงประสงค์ ดำรงตนในสังคมมีความสุข อันมีกลยุทธ์ คือ สร้างความตระหนักแก่พระภิกษุ สามเณร พุทธศาสนิกชน และประชาชน ให้เห็นคุณค่าการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนสวัสดิการทางการศึกษาแก่นักเรียน เพิ่มศักยภาพนักเรียนในการแข่งขันการเข้าสู่อุปการศึกษาระดับสูงขึ้น การประกอบอาชีพที่มั่นคง และเป็นศาสนทายาทที่ดี ปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อการอนุรักษ์มรดก ศิลปะและวัฒนธรรมไทย (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. 2548 : 23-26) ในการพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขนั้น ถือว่าเป็นจุดมุ่งหมายหลักของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการกล่อมเกลาศาสนทายาท คุณภาพในด้านนี้จึงต้องเน้นเป็นอย่างมากในกระบวนการเรียนการสอน ดังตัวอย่างในการบริหารจัดการของ โรงเรียนบาลีสาริตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย(วัดศิระเกษ) จังหวัดหนองคาย ที่ต้องการเสริมสร้างศาสนทายาทเพื่อให้สืบ

ทอดพระพุทธรูปศาสนา เมื่อลาสิกขาบทไปแล้วก็ สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพ และเป็นคนที่มีความ
คุณภาพในสังคม ส่งเสริมการเรียนรู้หนังสือ และยกระดับการศึกษาของพระสงฆ์ สามเณร ในอันจะ
เป็นพื้นฐานในการปรับปรุงคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ให้ดียิ่งขึ้น

4. จากผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการศึกษาของนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก
สามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ คุณภาพทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ
ปานกลาง เมื่อกกล่าวถึงคุณภาพการศึกษาในความคิดของคนโดยทั่วไปก็คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนเป็นหลักในการตัดสินคุณภาพของโรงเรียน จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพทางด้าน
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนใน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาอยู่ในระดับปาน
กลาง ทั้งนี้อาจมาจากหลายปัจจัยด้วยกัน ดังมีรายงานจากการวิเคราะห์จุดอ่อนของโรงเรียนพระปริยัติ
ธรรม แผนกสามัญศึกษาโดยกองพุทธศาสนศึกษา ที่ว่าโดยสภาพความจริงแล้ว โรงเรียนพระปริยัติ
ธรรม แผนกสามัญศึกษา ขาดงบประมาณดำเนินการปรับปรุงอาคารสถานที่ ให้เอื้อต่อการจัด
บรรยากาศการเรียนการสอนที่เหมาะสม ไม่สามารถจ้างครูเก่ง ๆ ที่มีความรู้ ความสามารถตรงตาม
สาขาวิชาที่สอน เนื่องจากไม่มีงบประมาณ ที่เป็นอัตราเงินเดือนที่แน่นอน กระบวนการเรียนการ
สอนมีมาตรฐานต่ำ เพราะขาดสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ครูคนเดียวสอนหลายวิชา ไม่มีความ
หลากหลายในแง่ของวิชาการ การเข้าสู่ตำแหน่งของผู้บริหาร ไม่ผ่านกระบวนการฝึกอบรมตามลำดับ
จึงทำให้การบริหารจัดการไม่มีคุณภาพอย่างแท้จริง สถานภาพด้านความมั่นคงทางด้านวิชาชีพของครู
ต่ำ ขาดสวัสดิภาพและสวัสดิการสำหรับบุคลากรที่เท่าเทียมกับบุคลากรของรัฐ ครูขาดเทคนิคการ
สอนที่ทันสมัย และเน้นการสอนแบบท่องจำ ผู้เรียนมาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจนและขาดโอกาส
ทางการศึกษา ผู้เรียนมีความแตกต่างทางสติปัญญา เนื่องจากไม่มีการสอบคัดเลือกผู้เข้าเรียน รับทุกคน
ที่สมัครเข้าเรียน ขาดสื่อวัตกรรมการเรียนการสอนที่ทันสมัย อาคารสถานที่ ไม่มีบรรยากาศที่เอื้อ
ต่อการเรียนรู้ ได้รับงบประมาณน้อยไม่เพียงพอในการบริหารจัดการ แผนยุทธศาสตร์ในการ
ดำเนินงานไม่ชัดเจน การบริหารจัดการไม่เป็นระบบ บุคลากรไม่คงที่ มีการเข้าออกบ่อย เป็นลักษณะ
การทำงานชั่วคราว รอเวลาการได้งานอื่น (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. 2548 : 19-22) จะเห็น
ได้ว่าจุดอ่อนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเหล่านี้ ล้วนเป็นเหตุ เป็นผลให้
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนต่ำทั้งสิ้นตัวอย่างเช่นการ ขาดงบประมาณดำเนินการปรับปรุง
อาคารสถานที่ ให้เอื้อต่อการจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่เหมาะสม ขาดสื่อวัตกรรมการเรียน
การสอนที่ทันสมัย อาคารสถานที่ ไม่มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นต้น เพราะส่วนใหญ่แล้ว
โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาที่เปิดตามวัดต่าง ๆ นั้นต้องพึ่งพางบประมาณของวัดนั้น ๆ

เป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับ วรพล ชรรมิโกบุตร (2546 : 46-51) ที่กล่าวถึงการบริหารจัดการศึกษาของ วัด กรณีตัวอย่าง การบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนโพธิ์สังวรวิทยา (วัดสกุณปักมีย์) จังหวัด สุพรรณบุรี ที่สรุปได้ว่า การบริหารจัดการโรงเรียนอาศัยการระดมทรัพยากรและทุนสนับสนุนแบบพึ่งพาตนเองเป็นสำคัญ ดำเนินการต่อเนื่องจนเกิดเสถียรภาพในการจัดการศึกษา ปัจจุบันได้รับงบประมาณในการจัดการศึกษาจาก 3 ส่วนสำคัญได้แก่ งบประมาณอุดหนุนจากสำนักงาน พระพุทธศาสนาแห่งชาติ งบประมาณสนับสนุนจากภายในของวัดสกุณปักมีย์ งบประมาณจากการบริจาคของผู้มีจิตศรัทธาสนับสนุนจัดการศึกษาของวัด จะเห็นได้ว่าระบบของการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับ ไม่มีระบบระเบียบที่ชัดเจน ดังเช่นโรงเรียนในสังกัดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือโรงเรียนในสังกัดขององค์กรปกครองท้องถิ่น ซึ่งก็สอดคล้องกับ บพิตร วิทยาวโรจน์ (2545) ที่พบว่า ปัญหาที่พบ ในด้านปัจจัย คือ โรงเรียนขาดแคลนสื่อการเรียนการสอน และ เทคโนโลยีที่ทันสมัย ขาดแคลนงบประมาณ และในงานวิจัยของ สุพจน์ ตปสีโล (2544) พบว่า ปัญหาในด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน คือ ปัญหาทางด้านงบประมาณ อาคารสถานที่ เอกสารประกอบหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตร การวัด และประเมินผล การนิเทศการสอน ห้องสมุด เหล่านี้ทั้งหมดล้วนเป็นปัญหาที่พบในโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาทั้งสิ้น

ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อีกส่วนหนึ่งก็คือกระบวนการเรียนการสอน ในส่วนที่เป็นจุดอ่อนก็คือ โรงเรียน ไม่สามารถจ้างครูเก่ง ๆ ที่มีความรู้ ความสามารถตรงตามสาขาวิชาที่สอน เพราะไม่มีงบประมาณที่เก็บอัตราเงินเดือนที่แน่นอน และกระบวนการเรียนการสอนมีมาตรฐานต่ำ เพราะขาดสื่อการเรียนการสอน ที่มีคุณภาพ ครูคนเดียวสอนหลายวิชา ไม่มีความหลากหลายในแง่ของวิชาการ ครูขาดเทคนิคการสอนที่ทันสมัย และเน้นการสอนแบบท่องจำ กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากลุ่มที่ 4 น่าจะมีความเข้าใจและตระหนักในปัญหานี้เป็นอย่างดี จึงได้มีการกำหนดกรอบนโยบายการบริหารงานของกลุ่ม ในด้านนี้ที่เกี่ยวกับคุณภาพนักเรียนไว้ คือ โรงเรียนต้องมีวางแผนการเรียนการสอน ที่สอดคล้องกับหลักสูตร และความต้องการของนักเรียน ให้นักเรียนได้ฝึกคิดปฏิบัติ ประเมินและปรับปรุงตนเอง ให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองให้นักเรียนรู้และทำงานร่วมกันโดยเน้นกระบวนการกลุ่ม เชื่อมโยงสภาพชุมชน ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่ดี จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ ให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้ ความสามารถและความฉลาดได้ตาม

ศักยภาพ โดยเสริมจุดเด่น และแก้ไขจุดด้อยของนักเรียน ใช้สื่ออย่างหลากหลายที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน มีประเมินนักเรียนทั้งด้านทักษะกระบวนการ จิตใจ สติปัญญา และสังคม อย่างต่อเนื่องด้วยเครื่องมือและที่เหมาะสม (กลุ่ม โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 4 : 2548) จะเห็นได้ว่า กรอบนโยบายการปฏิบัติงานด้านคุณภาพการศึกษาของกลุ่ม ต้องการเน้นการปฏิบัติในกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพอย่างเต็มที่ แต่เน้นนโยบายการปฏิบัติจะมีผลในการปฏิบัติหรือไม่ ผู้ปฏิบัติคือ ผู้บริหาร และครูจะเป็นผู้มีส่วนอย่างยิ่งในเอาใจใส่สนับสนุน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อีเกอร์ (Eager, 1987) ที่พบว่า กลยุทธ์ที่สำคัญคือ การแสดงให้เห็นว่ามีความสนใจต่อนักเรียน การภูมิใจในโรงเรียนและความสำเร็จของนักเรียน การให้โปรแกรมการเรียนที่มีคุณภาพต่อนักเรียน จัดหลักสูตรที่สามารถสนองต่อวัตถุประสงค์ของโรงเรียน พัฒนาโปรแกรมการเรียนที่นักเรียนพอใจ เป็นแบบอย่างที่ดีต่อนักเรียน มีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองถึงความก้าวหน้าของนักเรียน แจ้งให้นักเรียนทราบอย่างชัดเจนถึงพฤติกรรมที่เขาควรประพฤติ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ก็ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งสิ้น

ในด้านผู้เรียน หรือตัวของนักเรียนใน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นผลผลิตของกระบวนการจัดการศึกษานั้น ต้องยอมรับว่า นักเรียนส่วนใหญ่ เป็นผู้ที่ค่อนข้างด้อยโอกาสทางการศึกษา เพราะว่าวัตถุประสงค์หลักของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาก็คือ เพื่อให้การศึกษา อบรม สั่งสอน และช่วยเหลือเยาวชนผู้ซึ่งบวชเรียน ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ และพลาดโอกาสทางการศึกษาให้มีฐานะทัดเทียมกัน ทั้งทางสังคม อารมณ์ และสติปัญญา (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2548 : 3) หรือแม้แต่ในการดำเนินการของโรงเรียนเอง ก็มีการแสดงจุดยืนในประเด็นนี้อย่างชัดเจน ดังในงานวิจัยของ นันทนา - กฤตกร กล่อมจิต (2546) ที่ได้กล่าวถึงการบริหารจัดการศึกษาของวัด กรณีตัวอย่าง การบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนบาลีสาธิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย (วัดศิระเกษ) จังหวัดหนองคาย ว่า การจัดตั้งโรงเรียนมีวัตถุประสงค์ เพื่อเปิดโอกาสให้เยาวชนเข้ามาบรรพชา อุปสมบท ได้มีโอกาสเสมอภาคทางการศึกษา ขยายการศึกษาของพระภิกษุ สามเณร ลดการหลงใหลเข้าศึกษาต่อในกรุงเทพฯ เสริมสร้างศาสนทายาทเพื่อให้สืบทอดพระพุทธศาสนา เมื่อลาสิกขาบทไปแล้วก็ สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพ และเป็นคนที่มีคุณภาพในสังคม ส่งเสริมการเรียนรู้หนังสือ และยกระดับการศึกษาของพระสงฆ์ สามเณร ในอันจะเป็นพื้นฐานในการปรับปรุงคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น เพื่ออนุเคราะห์ สงเคราะห์ ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาที่รัฐไม่สามารถจัดให้ได้อย่างทั่วถึง นั่นก็เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือนักเรียนใน โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในด้าน

ที่เป็นรายได้ที่ได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง มีนักเรียนถึงร้อยละ ร้อยละ 47.40 ที่ตอบว่า ไม่มีรายได้ที่ได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง อันแสดงถึงสภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวที่อยู่ในระดับต่ำ และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ รายงานของงานวิจัยของสำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (2543) ที่ได้ทำการสังเคราะห์งานวิจัย เรื่อง การออกกลางคันของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้ชี้ให้เห็นถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเรียน ก็คือ เศรษฐกิจของครอบครัว และการสนับสนุนจากที่บ้านเป็นปัจจัย ภายนอกโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อการเรียนของนักเรียนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัว มีความสัมพันธ์ต่อการเรียนของนักเรียน นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี ย่อมได้รับการสนับสนุนจากทางครอบครัวเป็นอย่างดี จึงทำให้นักเรียนเป็นแรงจูงใจให้นักเรียนตั้งใจเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี ในทางตรงกันข้าม นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางครอบครัวไม่ดี จึงมักไม่ได้รับการสนับสนุนทางการเรียนจากครอบครัวอย่างเต็มที่ จึงส่งผลกระทบต่อ การเรียนของนักเรียน และงานวิจัยของ เว็ริงตัน (Worthington : 1962) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ รายได้ของครอบครัว โดยแบ่งเป็นฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับสูง ระดับกลาง และระดับต่ำ ผู้ปกครองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมปานกลางและระดับสูง ให้การส่งเสริมการเรียนของเด็กใน ความปกครองสูงกว่าผู้ปกครองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมระดับต่ำ

จะเห็นได้ว่า เมื่อพิจารณาตามจริงแล้ว ปัจจัยที่กล่าวมาทั้งหมดล้วนมีความสำคัญ ต่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียนในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านพุทธิพิสัย ด้านทักษะกระบวนการ ด้านจิตพิสัย และด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5. จากการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษา ของนักเรียน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ คือ ความรู้เดิมแผนกธรรมก่อนเข้าศึกษาในโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระยะเวลาในการบรรพชา/อุปสมบท สถานะภาพทางครอบครัว รายได้ที่ได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง เฉลี่ย/เดือน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การที่ความรู้เดิมแผนกธรรมเป็นปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษา ของนักเรียนนั้นเพราะว่า หลักสูตรของ โรงเรียนพระปริยัติธรรมเป็นหลักสูตรที่บูรณาการ ทั้งวิชาการทางธรรม และวิชาการทางโลกเข้าด้วยกัน มีการพัฒนาหลักสูตรการสอนเชิงบูรณาการจัดหลักสูตรทั้งสายสามัญ และนักธรรมบาลีควบคู่กันไป และเป็นภาคบังคับทั้งสองสาย เน้นการสร้างธรรมทายาทเป็นการผสมผสานที่กลมกลืนกิจกรรมการเผยแผ่ศาสนาธรรมเชิงบูรณาการได้จัดทำ เช่น การเดินธุดงค์ การทัศนศึกษาดูงาน

การฝึกนักเทศน์ หรือการเยี่ยมเพื่อนนักเรียน ล้วนเป็นกลยุทธ์ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้นำความรู้ในห้องเรียนไปสู่ภาคปฏิบัติ โดยใช้สถานการณ์จริง (ประหยัด เกษม : 2546) และการที่นักเรียนมีความรู้พื้นฐานแผนกธรรม จะเป็นการช่วยให้นักเรียนไม่มีความกังวลในการเรียนวิชาการใหม่ ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ พรรณภา แก้วคง (2547) ที่พบว่า นักเรียนที่ความรู้พื้นฐานและความสามารถด้านเหตุผลมีความสัมพันธ์ กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งก็เป็นเหตุผลที่สนับสนุนกันในข้อที่ว่า นักเรียนที่มีความรู้พื้นฐานในวิชาการทางธรรม จะส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพทางการศึกษาที่ดีกว่านักเรียนที่ไม่มีความรู้เดิมแผนกธรรมมาเลย

ระยะเวลาในการบรรพชา หรืออุปสมบท ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียน ข้อจำกัดเฉพาะอย่างหนึ่งของการได้เข้ามาบวชเรียนนั้น คือการเคารพกันตามระบบอาวุโส ยิ่งนักเรียนที่บวชมาเป็นระยะเวลานาน หรือว่าอุปสมบทเป็นพระภิกษุ จะได้รับความยอมรับนับถือจากผู้ที่เข้ามาบวชภายหลัง การได้รับการยอมรับในระบบอาวุโส ก็จะเป็นการเพิ่มความเชื่อมั่นในตนเอง หรือความเชื่อภายในตนมากขึ้น และเมื่อนักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น ก็จะทำให้นักเรียนกล้าคิดกล้าทำ และแสดงภาวะการเป็นผู้นำ ซึ่งลักษณะเหล่านี้จะช่วยให้นักเรียนมีคุณภาพการศึกษาที่ดีขึ้น สอดคล้องกับ ดวงจันทร์ อ้นอาจ (2543) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่ออำนาจภายในตน ลักษณะมุ่งอนาคตและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในอำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่มีความเชื่ออำนาจภายนอกตน และความเชื่ออำนาจภายในตนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สถานะภาพทางครอบครัว เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียน เช่นกัน สอดคล้องกับการวิจัยของสำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (2543 : 20-50) ที่พบว่าปัจจัยพื้นฐานทางครอบครัว มีความสัมพันธ์กับล้มเหลวทางการเรียนของนักเรียน และตัวแปรที่สำคัญที่สุดคือการมีหัวหน้าครอบครัวเพียงคนเดียว การที่นักเรียนมีผู้ปกครองคนเดียว ซึ่งส่วนมากร้อยละ 90 เป็นมารดานั้นทำให้มารดาจะต้องรับภาระในการเลี้ยงดู และต้องออกทำงานนอกบ้านจนไม่มีเวลาที่จะอบรมสั่งสอน และให้คำแนะนำในเรื่องการเรียนแก่บุตรของตนปรากฏการณ์ดังกล่าว ไม่เพียงแต่จะทำให้นักเรียนมีผลการเรียนที่ต่ำลงเท่านั้น ยังทำให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาเช่นการหนีเรียน การคบเพื่อนที่เกเร พฤติกรรมชู้สาว การเสพสารเสพติด และแม้แต่การก่อคดีอาญาต่าง ๆ เช่นการลักขโมย การทำร้ายร่างกาย พฤติกรรมเหล่านี้ล้วนแต่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ในการเรียน

รายได้ที่ได้รับจากผู้ปกครอง ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ของนักเรียน เช่นกัน ถึงแม้ว่านักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จะเป็นพระภิกษุ สามเณรที่ ส่วนใหญ่จะไม่มีค่าใช้จ่ายในการเดินทาง หรือมีค่าใช้จ่ายในด้านการสาธารณูปโภคอื่น ๆ ที่ค่อนข้าง น้อย แต่ว่าในการได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว ก็เป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนมีความ ตั้งใจ และกระตือรือร้นในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (2543 : 20-50) ที่พบว่า เศรษฐกิจของครอบครัว และการสนับสนุนจากทาง บ้านปัจจัยด้านนี้เป็นปัจจัยภายนอกโรงเรียน ที่มีอิทธิพลต่อการเรียนของนักเรียนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัว มีความสัมพันธ์ต่อการเรียนของนักเรียน นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจดี ย่อมได้รับการสนับสนุนจากทางครอบครัวเป็นอย่างดี จึงทำให้นักเรียนเป็นแรงจูงใจให้ นักเรียนตั้งใจเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี ในทางตรงกันข้าม นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มี ฐานะทางครอบครัวไม่ดี จึงมักไม่ได้รับการสนับสนุนทางการเรียนจากครอบครัวอย่างเต็มที่ จึงส่งผล ต่อการเรียนของนักเรียน และสอดคล้องกับการวิจัยของ เว็ชชิงตัน (1962) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ รายได้ของครอบครัว โดย แบ่งเป็นฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับสูง ระดับกลาง และระดับต่ำ ผู้ปกครองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมปานกลางและระดับสูง ให้การส่งเสริมการเรียนของเด็กใน ความปกครองสูงกว่าผู้ปกครองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมระดับต่ำ

สรุปว่า ความรู้เดิมแผนกธรรมก่อนเข้าศึกษาในโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ศึกษา ระยะเวลาในการบรรพชาหรืออุปสมบท สถานะภาพทางครอบครัว รายได้ที่ได้รับการ สนับสนุนจากผู้ปกครอง ทั้งหมดทุกปัจจัยที่กล่าวมา ล้วนมีความสำคัญต่อนักเรียน ไม่ยิ่งหย่อนกว่า กัน ถึงแม้ว่านักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จะเป็นพระภิกษุหรือสามเณรก็ ตาม ปัจจัยเหล่านี้ก็ยังเป็นเหตุ เป็นผล ในการสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณภาพการศึกษาที่ดีได้ และกล่าวได้ว่าปัจจัยเหล่านี้ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษา ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจะมองข้ามไปไม่ได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 เนื่องจากโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นการจัดการศึกษาแก่ พระภิกษุ สามเณร หน่วยงานที่รับผิดชอบในการสนับสนุน ส่งเสริม ด้านงบประมาณ คือสำนักงาน

พระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยผ่านไปยังสำนักงานพระพุทธศาสนาของแต่ละจังหวัด แต่ในส่วนของการบริหารจัดการด้านวิชาการ ต้องอิงอาศัยกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จึงทำให้โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษายังขาดการประสานงานที่เป็นระบบชัดเจน ทำให้งานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมค่อนข้างมีปัญหาอยู่มาก ซึ่งก็ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียนด้วย ปัญหาที่ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ต้องทำความเข้าใจระบบการบริหารจัดการ และต้องพัฒนาศักยภาพขององค์กร ให้มีความทันสมัยต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

1.2 ปัญหาด้านบุคลากร เป็นจุดอ่อนอีกประการหนึ่งของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งก็สืบเนื่องจากการขาดงบประมาณในการบริหารงาน จึงทำให้คุณภาพของครู ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ส่วนใหญ่เป็นครูจ้างสอนพิเศษ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในการสอนเท่านั้น ไม่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ ทำให้ระบบการบริหารจัดการขาดเจ้าหน้าที่ประจำ ซึ่งจะเป็นผู้ที่พัฒนาระบบบริหารจัดการของโรงเรียนให้มีความมั่นคง เจริญก้าวหน้า เป็นระบบชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อหารูปแบบหรือวิธีการพัฒนา การปฏิบัติงาน ตามมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

2.2 ควรมีการวิจัยวิจัย เพื่อสร้าง / หารูปแบบ หรือวิธีการพัฒนา การเรียนการสอนทั้ง 8 กลุ่มสาระของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

2.3 มีการวิจัย ที่มีลักษณะของการประเมิน ผลการปฏิบัติงานตามนโยบายหลักของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา